

Litt om været i Trøndelag

Når det gjelder været i Trøndelag kan en skilne mellom to hovedværttyper — karakterisert ved pålandsvind og fralandsvind. Herved menes da en luftstrøm av stort format, som kan dekke en større del av Skandinaviens. Pålandsvind vil da si vind overveiende fra nord-vestlig kant — mens fralandsvind kommer vesentlig fra sydøstlig kant.

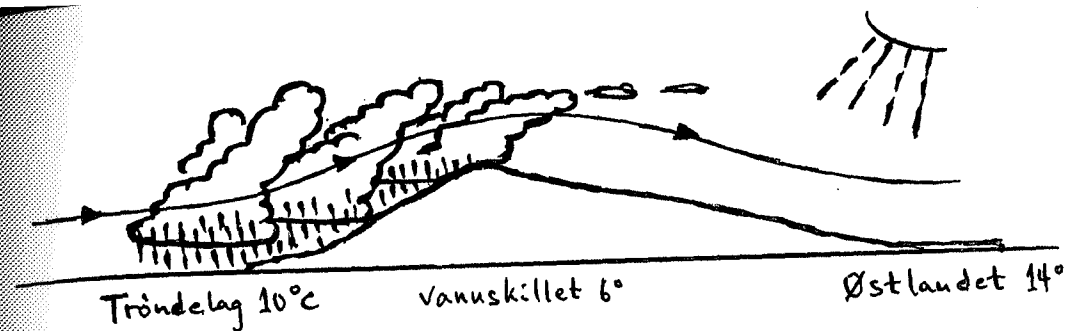
For å forstå hvilken innflytelse disse to luftstrømmer har på været i Trøndelag, må en da først se litt på landsdelens topografi i store trekk.

Syd for Trøndelag har en et mektig vest-øst-gående fjellparti, Dovre—Rørosfjellene. Øst for Trøndelag har en grensefjellene med Kjølen, orientert mer i retning syd-nord.

De sentrale delene av Trøndelag blir således liggende i en gryte, med høye fjell både i syd og øst. Mot nord-vest er det da temmelig åpent ut mot Norskehavet.

For å forklare den fysiske virkemåte litt nærmere kan en betrakte den skjematisk figur, som viser et vertikalsnitt gjennom landet i retning Trondheim—Oslo.

En nord-vestlig luftstrøm vil bringe fuktig og kjølig havluft inn over Trøndelag, og på grunn av fjellene i syd, vil luften tvinges til værs. Lufttrykket avtar som bekjent med høyden, og når luften stiger opp, vil den derfor utvide seg — og når den utvider seg, vil den samtidig avkjøles. — Alle har vi gjort den erfaring at når vi pumper opp sykkelen, blir pumpen varm — og det skyldes at luften

oppvarmes når den presses sammen. Når luften utvider seg, vil det omvendte skje — den vil avkjøles.

Nå har varm luft evnen til å oppta mer vanndamp en kald luft. Dersom luften er tilstrekkelig fuktig — og det er som oftest havluften — og den avkjøles tilstrekkelig, kan luften ikke inneholde så mye vanndamp — den blir mett, og en får kondensasjon. Det vil si at vanndampen går over til vann i form av små dråper som kan holde seg svevende i den oppadgående luftstrømmen, og danner således det vi kaller skyer. Fortsetter denne prosessen, blir dråpene så store og tunge at de ikke holder seg svevende lenger og faller ned som regn.

Når luften har passert vannskillet, vil den synke ned igjen syd for fjellene. Den blir da — som luften i sykkelpumpen — oppvarmet fordi den blir presset sammen, jo lavere den kommer.

Nord for fjellene er en vesentlig del av vanndampen utskilt som regn, og luften syd for vannskillet er således mye mindre fuktig. Dessuten oppvarmes luften og kan da oppta mer vanndamp — og resultatet blir at vanndråpene som skyene består av, fordampes. Det vil si at skyene går i oppløsning, og det blir solskinn.

Således blir det gjerne når det er en nord-vestlig luftstrøm over Syd-Norge — gråvær med regn i Trøndelag og lettskyet med sol på Østlandet.

Når luften stiger til værs, vil den bli avkjølet omtrent en grad for hver hundre meter — og på samme måte vil luft som synker ned, oppvarmes en grad pr. hundre meter. Dette gjelder vel å merke så lenge det ikke er noen kondensasjon.

En må tilføre varme når en skal koke vann, dvs. tvinge det fra væske over i dampform. Når det omvendte skjer — dampen

år over til vann — får en den samme varmemengde tilbake igjen — varme blir avgitt eller frigjort, som en sier.

Stiger luften til værs og en får kondensasjon, vil det således bli frigjort varme. Denne varmemengde kommer den oppstigende luft selv til gode, slik at den blir noe oppvarmet, og i stedet for at luften blir avkjølt en grad pr. hundre meter, vil den bli avkjølt bare en halv grad for hver hundre meter den stiger.

Antar en at temperaturen i Trøndelag er 10 grader og at luften reises 800 meter og en får kondensasjon, vil temperaturen altså avta 4 grader, og ved vannskillet vil temperaturen i luften ha sunket til 6 grader.

Når luften så synker ned syd for vannskillet, vil temperaturen synke en grad pr. hundre meter — dvs. temperaturen øker med 8 grader, og luftens temperatur på Østlandet vil da ha steget til 4 grader.

Denne temperaturøkning som en luftmasse får når den passerer over fjellkjede, kalles for føneffekt. Det som karakteriserer den slags vind — fønvind — er at den er varm og tørr.

Når det gjelder den annen hovedværtype, karakterisert ved fra- og bordsvind, så kan en benytte samme figur, hvis en bare bytter om plassene Trøndelag og Østlandet. Da blir det altså en syd-østlig luftstrøm over Syd-Norge, og luften vil stuves opp mot fjellene på Østlandet. Det blir da gjerne gråvær og regn på Østlandet, mens Trøndelag da nyter godt av fønvind — med tørt og varmt vær.

Vannskillet Dovre—Rørosfjellene danner således også et meget klart skille for været i Trøndelag og på Østlandet.

Denne samme le-virkning kan en også få på indre strøk av Trøndelag ved en syd-vestlig luftstrøm. Da er det gjerne Vestlandet, Lørdal og kyststrøkene i Trøndelag som får sterk vind og nedbør, mens godværet er lokalisert til indre strøk av Trøndelag.

Dette er den vesentlige årsak til at det så ofte er så stor forskjell på været i ytre og indre strøk av Trøndelag.

RAGNHILD
og PER RENOLEN

„Suset från Tempeldalen”

eller århundrets våteste bryllupsreise

Bryllupet ble feiret på Væktarstua lørdag 13/8, og bryllupsreisen — i fjellet, selvsagt — ble tiltrådt dagen etter. Riktignok ikke før utpå ettermiddagen, og vi tilstår: i drosje, men en skal jo aldri ta det for hardt i starten. Følgelig begynte vi vår marsj fra Gjetbekken søndag ettermiddag, i lav kveldssol, som lovte riktig godt for dagene framover. Spirit'en var selvsagt på høyeste topp, gjensynet med de røde merkene var hjertelig, og vi syntes oppriktig synd på de store hopene av molteplukkere som vi møtte på floene innover mot Nedalen. Selv var vi bare innstilt på å la molter være molter, og riktig nyte denne — som vi syntes — eneste riktige form for bryllupsreise.

Solnedgangen fikk vi på Nea, akkurat da vi var i ferd med å «ro båten tilbake igjen». Kvelden her på Nedalen, både rundt hytta og inne i den, med den herlige peisestua og det hele, er jo så ofte beskrevet og besunget at det ingen grunn er til å gå nærmere inn på det her. Den er en ting som må oppleves, den er kort sagt vidunderlig ubeskrivelig.

Men morgenen etter — å du slette tid. Tåka hang tjukk som graut nedetter fjellsidene, og det lave skydekket var svært utett: det hadde begynt å regne, og ikke så det ut til å ville gi seg heller foreløpig. Vel, ikke noe å gjøre med det, bare å iføre seg alt en hadde av regntøy og sette kursen oppover mot Ekorndøra. Da vi hadde passert riksgrensen, kjørte vi hodet opp i tåkelaget, og dermed var det bare å gi seg vintervardingene i vold. Heldigvis er den god